

*Pest-Budától máig***Az első
közgyűlés**

Az 1873. évnek majdnem végéig Buda, Óbuda és Pest városok közigazgatása külön-külön költségvetéssel gazdálkodott és november 17-ig egymással párhuzamosan bár, de *külön működött*. A szándékolt egyesítés, az új Budapest közös városigazgatásának előkészítése mellett gondoskodni kellett a napi események által megkövetelt intézkedésekről és gondolni kellett a jövőre kiható sok fontos terv előmozdítására. Abban az évben különösen Pesten voltak napirenden nagyszabású városrendezési kérdések: a zsúfolt Terézvárost átszelő, a Városligetbe vezető új sugárút és vele összhangban a *nagykörút vonalának* kijelölése, a vele kapcsolatos telekrendezés, a nyugati pályaudvar építésének ügye, nem utolsósorban pedig a fővárosi állandó vízvezeték és csatornázás kérdése.

A három város elkülönültsége azonban végéhez közeledett már. Pest városa 1873. október 24-én tartotta *utolsó közgyűlését*. Az elnöklő Kada Mihály h. alpolgármester kiemelte ennek az alkalomnak ünnepélyességét: Pest szabad királyi város köztörvény-hatóságának képviselőtestülete polgár választóitól 1867 májusában kapott meghatalmazását az új fővárosi törvény rendelkezése alapján leteszi. Önálló városi léte megszűnik — mint mondta — azért, hogy „a testvérfővárossal egyesülten, szeretett hazánknak oly központját képezze, mely a magyar államiság eszméjét méltán képviseli, és a nemzeti fejlődés érdekében, mind szellemileg, mind anyagilag a részekre ellenállhatatlan vonzóerőt gyakorol.”

A közgyűlésen büszkén számoltak be az elmúlt hat év alkotásairól, melyekkel lerakták Pest — és tegyük hozzá: az alakuló főváros életében a pesti oldal — túlsúlyát minden tekintetben.

Másnap, október 25-én, 9 órakor kezdődött az egyesített Budapest főváros törvényhatósági bizottsága *első, alakuló közgyűlése* a pesti Vigadóban. Az elnöklő Havas Ignác, miniszteri biztos (az addigi Pest város bizottsági tagja) mindekelőtt ismertette a fővárosi törvény alapján megszabott 9 választókerületben tartott (kis lakosszáma miatt, ugyanis a fővárosi X. kerület, a IX. kerülettel együtt szavazott) bizottsági választás eredményét. Szeptember 27—28-án 200 rendes és 50 póttagot választottak meg. A választásra kerülő helyek megállapításánál figyelembe vették a kerületi választópolgárok számát és tekintélyét. Ennek értelmében a pesti oldalon a Belváros (IV. kerület) választotta a legtöbb rendes bizottsági tagot (28 főt), utána a Józsefváros (VIII. ker., 24 főt) és a Lipótváros (V. ker., 22 főt). A budai oldalon a Vár-Krisztinaváros (I. ker., 25 főt) és a Viziváros (II. ker., 21 főt). A többi kerület (III., VI., VII., és a IX. kerületek) 20—20 főnyi rendes tagot választott. — A rendes tagok mellé negyedannyi (tehát 5—7 fő) póttagról is gondoskodtak.

Egyúttal pedig másik 200 bizottsági tagot és 49 póttagot *értékképviselet* (virilizmus) címen választottak meg a legtöbb adót fizetők sorából. A virilizmus — az adófizetés magasságától függő képviselőtestületi tagság — ekkor lett a várospolitikát irányító tényezővé.

A budapesti igazoló választmány október 17-i ülésén *igazoltnak* fogadott el 395 rendes és 96 póttagot. Az október 25-i közgyűlésre egybegyűltek előtt Havas Ignác elnök felolvasta a megválasztott és igazolt bizottsági tagok névsorát, majd ennek alapján a törvényhatósági bizottságot *valóságosan megalakultnak jelentette ki*. Ezáltal — az elnök szavai szerint — elkövetkezett „azon százezrek által óhajtván várt idő, midőn a három testvérváros a haza nagy fővárosává tetteleg egyesülhet, a Budapest nevet felvéve”.

Ezt követte Budapest első főpolgármesterének megválasztása.